

ROČNÍ ZPRÁVA 2005 – STRUČNÝ SOUHRN

Celkově lze hodnotit stav i vývoj finančního trhu v roce 2005 pozitivně, jako rozvíjející se a stabilizovaný. Byl podmíněn nejen příznivým vývojem domácího hospodářství, ale i pokračující konjunkturou světové ekonomiky.

V roce 2005 byl v ČR zaznamenán historicky nejvyšší růst HDP (6%), a to v prostředí velmi nízkých úrokových sazeb. **I přes rostoucí ceny surovin a posilování kurzu české koruny vůči euru po 10 letech vývoz opět převýšil dovoz.** Rovněž trval příliv zahraničních přímých investic. Neprojevil se výrazné inflační tlaky – průměrná míra inflace (1,9 %).

Výsledky zahraničního obchodu a růst ekonomiky byly hlavními důvody celoročního posilování české měny vůči euru. Nejsilnějšího kurzu v roce 2005 dosáhla koruna 22.12., kdy kurz dosáhl hodnoty 28,865 CZK/EUR. Oproti dolaru nejprve koruna posilovala až do 11.3.2005 na rekord loňského roku 21,968 CZK/USD. **Po zbytek roku pak koruna vůči dolaru oslabovala kvůli oživení americké ekonomiky.**

K 31.12.2005 mohly finanční instituce působící v ČR využít k operacím na finančním trhu 2 904,86 mld. Kč, tj. meziroční nárůst o 393,92 mld. Kč (13,56 %). **Prostředky použitelné na finančním trhu v loňském roce vzrostly podstatně rychleji než ostatní makroekonomické veličiny, i přestože výnosy zejména bankovních depozit zůstaly minimální.**

Vývoj v posledních letech naznačuje, že domácnosti růst svých hrubých disponibilních důchodů nevyužily ke spoření, ale z převážné většiny ke zvýšení spotřeby. **České domácnosti na konci roku 2005 disponovaly úsporami ve výši 1 807 mld. Kč.** Přes dílčí změny ve struktuře přetrvává výrazná převaha úspor v bankovních depozitech.

Oba hlavní indexy BCPP rostly již čtvrtý rok a jen loni si polepšily o více než 40 %. **Objem akciových obchodů uzavřených na BCPP se více než zdvojnásobil a prolomil magickou hranici 1 biliónu korun.** Stále přetrvává problém s nedostatkem likvidních emisí.

I nadále získávají nefinanční podniky se 100 a více zaměstnanci prostředky pro svůj rozvoj vydáním akcií a dluhopisů jen v omezeném rozsahu. Podniky loni meziročně snížily svou zadluženost. I přesto, že se české ekonomice dařilo lépe než v roce 2004, přibýlo prodělečných podniků, a to jak absolutně tak relativně. **Pokračuje tak trend, kdy vysoce ziskové společnosti svůj zisk nadále zvyšují. A naopak do ztráty se propadá stále více firem, které dříve balancovaly na hraně rentability.**

Situace v bankovníctví jakožto základním pilíři finančního sektoru ČR vykazuje v posledních letech stabilní vývoj. **Nejvyšší nárůst přijatých bankovních úvěrů byl zaznamenán u domácností (32,46 %), jejichž celková zadluženost přesáhla na konci roku 2005 416 mld. Kč.** Na konci

roku 2005 se spotřebitelské úvěry již přiblížily hranici 100 mld. Kč a jejich nárůst o 37 % v žádném případě není překvapením.

Nárůst ziskovosti bankovního sektoru byl z velké části stejně jako v minulých letech tvořen příjmy z poplatků a provizí. **Téměř 75 % z celkových příjmů z poplatků a provizí bylo tvořeno bankovními službami vycházejícími z platebního styku a úvěrových činností.** Čistý zisk bank za rok 2005 vzrostl na 39,42 mld. Kč, což je meziroční nárůst o cca 20 %.

První pololetí roku 2005 bylo ze strany centrální banky ve znamení opětovného snižování úrokových sazeb. **Základní dvoutýdenní repo sazba (2T repo) se na konci dubna 2005 dostala až na své historické minimum 1,75 % a zároveň dosáhla nejnižší hodnoty v rámci celé EU.** Ke zvýšení 2T repo sazby o 0,25 p.b. na 2 % přistoupila ČNB 31.10.2005.

Roční procentní sazba nákladů (RPSN) u úvěrů na spotřebu vykazovala v roce 2005 mírný pokles. Naopak nárůst RPSN úvěrů na koupi bytových nemovitostí v závěru roku byl reakcí na zvýšení základní úrokové sazby ČNB.

Trend mírného oživení stavebního spoření, který byl patrný již z pololetních výsledků, se potvrdil i v druhém pololetí 2005. Za celé období loňského roku bylo uzavřeno 430 233 nových smluv o stavebním spoření. **V porovnání s rokem 2004 bylo uzavřeno o 116 tis. smluv více (nárůst 36,7 %).** Stejně jako v roce 2004 byl i rok 2005 ve znamení celkového poklesu počtu smluv ve fázi spoření. **Stále se však příliš nezlepšil poměr objemu úvěrů k naspořené částce, jehož hodnota dosáhla 32,8 %.**

Celkový objem hypotečních úvěrů vzrostl za loňský rok o téměř 43 % a dosáhl tak 327,6 mld. Kč. Průměrná výše hypotečního úvěru se pohybovala již nad hranicí 1,4 mil Kč. **Podíl hypoték na HDP se pohybuje kolem 8 % HDP, což je z hlediska celoevropského srovnání hodnota velmi nízká. Pouhých 9 % občanů ČR financuje bydlení úvěrem nebo půjčkou, přičemž pouze 3 % občanů využívají hypoteční úvěr.**

Objem investic v podílových fondech se meziročně zvýšil o 55,73 mld. Kč, tedy **o plnou třetinu** na celkových 224,93 mld. Kč. **Dynamika investic do podílových fondů tak byla téměř trojnásobná oproti roku 2004.** Postupně dochází ke změně chování investorů. Po letech suverénní dominance fondů peněžního trhu je vyšší zájem o skupinu zajištěných fondů, jež jsou zřejmě přijatelnou alternativou pro konzervativní investory a v případě odvážnějších investorů pak i o fondy akciové.

Světový pojistný trh byl v roce 2005 poznamenán řadou mimořádných událostí (povodně v Evropě, zemětřesení v Asii, hurikány v Americe) spojených s negativními dopady na ekonomiku pojišťoven a zejména jejich zajistitelů. **Z důvodu globální propojenosti světových zajistných trhů lze očekávat, že dojde k úpravě zajistných programů i pro české pojišťovny.**

Konkurenční prostředí na pojistném trhu se dále zvýšilo vlivem vyššího počtu aktivně působících subjektů. **Po stagnaci v první polovině minulého roku nabral pojistný trh v ČR na dynamice**, rostl však méně než v předchozích letech, zejména v oblasti životního pojištění.

Počet účastníků penzijního připojištění přesáhl třímilionovou hranici. Přírůstek o 10,66 % je nejsilnější za posledních několik let. **Míra zapojení průceschopného obyvatelstva v penzijním připojištění již převyšuje 63 %.** Nejrychleji roste počet smluv penzijního připojištění s vedenými příspěvky zaměstnavatele. I nadále **přetrvává hlavní slabina systému - nízká výše průměrného měsíčního příspěvku účastníků.**

V roce 2005 bylo zaznamenáno opětovné oživení leasingového trhu. Objem leasingu vzrostl meziročně o 4 % na 113 mld. Kč.

Ze zveřejněných údajů vládního deficitu v metodice ESA 95 za rok 2005 vyplývá, že **ČR se svými 2,6 % splňuje kritérium 3 % HDP a rovněž úroveň vládního dluhu ČR 30,5 % HDP je pod požadovanou úrovní 60 % HDP.** Deficit státního rozpočtu za rok 2005 skončil na úrovni 59,6 mld. Kč. Největší část konsolidovaného dluhu vládního sektoru 760,8 mld. Kč tvoří státní dluh 684,2 mld. Kč, dále pak dluh územních samosprávných celků 80,6 mld. Kč.

Počátkem dubna 2006 nabyl účinnosti zákon **č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem.** Od tohoto data je dozor integrován do České národní banky (ČNB). Dále bude zřízen **Výbor pro finanční trh**, který bude fungovat jako poradní orgán bankovní rady pro oblast dohledu nad finančním trhem.

Jednou z hlavních priorit Ministerstva financí se v roce 2005 stala ochrana a posílení postavení spotřebitele na finančním trhu. Široká diskuse a tlak, který Ministerstvo vyvolalo, nakonec vedly k řadě konkrétních pozitivních změn (došlo ke zrušení některých poplatků, přijetí kodexů v oblasti bankovníctví a úvěrů na bydlení, zavedení prospektu stavebního spoření a další). Výrazně se také zvýšila celková pozornost věnovaná problematice ochrany spotřebitele v oblasti finančního trhu.

Nedílnou součástí ochrany spotřebitele je také otázka **finančního vzdělávání.** V souladu s usnesením vlády zahájilo Ministerstvo financí na konci roku 2005 ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy přípravu systému budování finanční gramotnosti na základních a středních školách.